T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/7
KARAR NO : 2024/159
KARAR TR : 06/05/2024

ÖZET: Gerçek kişiye karşı açılan ve yapılan yersiz ödemenin işleyecek yasal faizi ile birlikte tahsili istemine ilişkin davanın, ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Milli Eğitim Bakanlığı
Vekili : Av. I. Y. F.
Davalı : F. S.

I. DAVA KONUSU OLAY

1.Davacı Bakanlık vekili, davalının ... ili, ... ilçesinde hizmetli olarak 06/11/2017 tarihinden 19/01/2018 tarihine kadar özürsüz ve kesintisiz olarak kurumuna bilgi vermeksizin görevine gelmediği iddiası ile ilgili olarak Maarif Müfettişleri Başkanlığınca inceleme ve soruşturma yapıldığını, soruşturma neticesinde 13/02/2018 tarihli ve 04 sayılı rapor gereğince 06/11/2017 tarihinden 19/01/2018 tarihine kadar özürsüz ve kesintisiz olarak kuruma bilgi vermeksizin görevine gelmediği iddiasının sübut bulmuş olduğunu ve bu nedenle davalının devlet memurluğundan çıkarma cezası aldığını belirterek, davalının özürsüz olarak ve kesintisiz şekilde kuruma bilgi vermeden görevine gelmemesi nedeniyle fazlaya ilişkin hak ve alacakları saklı kalmak kaydıyla, haksız maaş toplamı ödemesi olan 4.578,97 TL'nin ve bu meblağın zarar-tahakkuk tarihlerinden itibaren işletilecek yasal faizi ile tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. Tarsus 4. Asliye Hukuk Mahkemesi 21/03/2019 tarih ve E.2018/112, K.2019/94 sayılı kararı ile,uyuşmazlığın esasını inceleyerek davanın reddine karar vermiş, bu karara karşı istinaf isteminde bulunulması üzerine, Adana Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi 26/12/2019 tarih ve E.2019/4094, K.2019/2042 sayılı kararı ile, istinaf talebinin kabulüne, mahkeme kararının kaldırılmasına kesin olarak karar vermiştir. Kaldırma kararının ilgili kısımları şöyledir:

"...Dava davalının devamsızlık yaptığı iddia edilen günlerde ödenen maaşların iadesi istemine ilişkindir.

Görev konusu kamu düzenine ilişkin olup, mahkemece kendiliğinden dikkate alınmalıdır.

İş mahkemelerinin görev alanını hakim, tarafların iddia ve savunmalarına göre değil, 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 1. maddesini esas alarak belirleyecektir.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, işçinin İş Kanunu kapsamında kalmaması halinde iş mahkemesine açılan davada, davanın esastan reddi usule aykırıdır. Dava dilekçesinin görev nedeni ile reddi ve adli yargı görevli ise davanın görevli hukuk mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

İdari Yargının görevli olması "dava dilekçesinin yargı yolu yanlışlığı nedeni ile reddine" karar verilmesi gerekir. İdari Yargı görevli ise gönderme kararı verilemez.

5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 1. maddesi uyarınca İş Kanununa göre işçi sayılan kimselerle işveren veya işveren vekilleri arasında iş akdinden veya iş Kanununa dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuk uyuşmazlıklarının çözüm yeri iş mahkemeleridir.

Somut uyuşmazlıkta, davacının 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre 03.11.2017 tarihinde ... İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne hizmetli kadrosunda atandığı, 06.11.2017-19.01.2018 tarihleri arasında özürsüz ve kesintisiz olarak işe devam etmediği iddiasıyla hakkında müfettiş raporu düzenlendiği görülmüştür.

Yukarıdaki ilke ve açıklamalar dikkate alındığında taraflar arasındaki uyuşmazlığın çözüm yeri idari yargı olup, Mahkemece HMK.nın 114/1-b ve 115/1 maddeleri uyarınca "dava dilekçesinin yargı yolunun caiz olmaması nedeni ile usulden reddine" karar verilmesi gerekirken uyuşmazlığın esası hakkında karar verilmesi hatalıdır.

Davacı vekilinin bu yöndeki istinaf isteminin kabulü ile Hukuk Muhakemeleri Kanununun 353/1-a-6 maddesi gereğince kararın kaldırılmasına ve davanın yeniden görülmesi için dosyanın kararı veren mahkemeye gönderilmesine karar verilerek aşağıdaki gibi hüküm kurulmuştur.

HÜKÜM: Açıklanan nedenlerle;

1-Davacı vekilinin istinaf başvurusunun kabulü ile Tarsus 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2018/112-2019/94 E.-K. sayılı kararının HMK'nin 353/1-a-6 maddesi uyarınca KALDIRILMASINA...

3. **Tarsus 4. Asliye Hukuk Mahkemesi 11/02/2021 tarih ve E.2020/96, K.2021/47 sayılı kararı** ile, 6100 sayılı Kanun'un 114/1-b, 115/2 maddeleri uyarınca dava dilekçesinin yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle usulden reddine karar vermiş, bu karara karşı istinaf isteminde bulunulmuş, Adana Bölge Adliye Mahkemesi 13. Hukuk Dairesinin 19/01/2023 tarih ve E.2022/2887, K.2023/124 sayılı kararı ile, istinaf başvurusunun esastan reddine kesin olarak karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir :

"...Dava dilekçesinin incelenmesi sonucunda davacının 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre 03/11/2017 tarihinde ... İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne hizmetli kadrosuna atandığı, 06/11/2017-19/01/2018 tarihleri arasında özürsüz ve kesintisiz olarak işe devam etmediği iddiasıyla hakkında tutulan müfettiş raporu neticesinde davacının devamsızlık yaptığı iddia edilen günlerdeki ödenen maaşların iadesi istemine ilişkin olduğu bu nedenle mahkememizin yargı yolunun caiz olmaması sebebi ve Adana Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi'nin 27.12.2019 tarihli ve 2019/4094 E ve 2019/2042 K sayılı kararı gereğince dava dilekçesinin yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.

HÜKÜM:Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

1-Dava dilekçesinin yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle usulden REDDİNE, ..."

4. Davacı vekili bu kez aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

5. **Mersin 1. İdare Mahkemesi 14/12/2023 tarih ve E.2023/1033 sayılı kararı** ile, davanın adli yargının görev alanına girdiği sonucuna vararak 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"... Dava dosyasının incelenmesinden, davacı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından, ... İli, ... İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünde hizmetli olarak görev yapan davalı hakkında görevine gelmediği aylar için ödenen maaşın (4.578,97-TL) zarar tahakkuk tarihlerinden itibaren işletilecek yasal faizi ile birlikte tazmini istemiyle Faruk Sallanbaş'a karşı 22.05.2018tarihinde Tarsus 4. Asliye Hukuk Mahkemesine dava açıldığı, Tarsus 4. Asliye Hukuk Mahkemesince verilen 11.02.2021 tarih ve E:2020/96, K:2021/47 sayılı kararla, uyuşmazlığın çözüm ve görümündeidari yargının görevli olduğu gerekçesiyle davanın usulden reddedildiği, anılan görevsizlik kararının 19.01.2023 tarihinde kesinleştiği akabinde bakılan iş bu davanın 11.07.2023 tarihinde açıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ile dava dosyasının birlikte değerlendirilmesinden, kamu zararının tahsili için öncelikle ilgili personelin rızaen ve sulh yoluyla ödeme yapması gerektiğinin kendisine tebliğ edileceğine, kamu zararı nedeniyle ortaya çıkan alacağı ilgili personelin rızaen ödememesi durumunda ise 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'na göre takip yapılacağına, İcra ve İflâs Kanunu'na göre ilâmlı icra yoluna başvurulabilmesi için de öncelikle açılacak bir alacak davası sonunda adlî yargı yerince verilecek bir mahkeme ilâmının bulunması gerektiğine, bir mahkeme ilâmı bulunmadan idarenin söz konusu alacağı re'sen tahsil yoluna gidemeyeceğine, buna göre kamu zararının tahsili/tazmini hususunda idarenin re'sen icra yetkisinin bulunmadığına yönelik mevzuat düzenlemeleri gereğince, kamu zararının hukuksal değerlendirmesinin adli mercilere bırakıldığı anlaşılmakla birlikte, kamu zararına sebebiyet veren kamu görevlilerinin kendi rızası ile ödeme yapması durumunda yapılan ödemenin haksızlığına ilişkin işin esasına yönelik hukuksal değerlendirmenin de adli mercilerde olması gerekmektedir.

Bu durumda uyuşmazlığa konu kamu zararının tahsili için açılan iş bu davanın adli yargının görev alanında kaldığı sonucuna varılmaktadır...."

III. İLGİLİ HUKUK

6.657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun *"Çekilme"* başlıklı 94. maddesi şöyledir:

"Devlet memuru bağlı olduğu kuruma yazılı olarak müracaat etmek suretiyle memurluktan çekilme isteğinde bulunabilir. (Ek hüküm: 31/7/1970 - 1327/75 md.) Mezuniyetsiz veya kurumlarınca kabul edilen mazereti olmaksızın görevin terk edilmesi ve bu terkin kesintisiz 10 gün devam etmesi halinde, yazılı müracaat şartı aranmaksızın, çekilme isteğinde bulunulmuş sayılır.

Çekilmek istiyen memur yerine atanan kimsenin gelmesine veya çekilme isteğinin kabulüne kadar görevine devam eder. Yerine atanan kimse bir aya kadar gelmediği veya yerine bir vekil atanmadığı takdirde, üstüne haber vererek görevini bırakabilir.

Olağanüstü mazeretle çekilenler, üstüne haber vermek şartiyle bir ay kaydına tabi değildirler."

7. 657 sayılı Kanun'un *"Disiplin cezalarının çeşitleri ile ceza uygulanacak fiil ve haller"* başlıklı 125.

maddesi ilgili kısmı şöyledir:

"(Değişik: 12/5/1982 - 2670/31 md.)
Devlet memurlarına verilecek disiplin cezaları ile her bir disiplin cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:
...
E- Devlet memurluğundan çıkarma : Bir daha Devlet memurluğuna atanmamak üzere memurluktan çıkarmaktır.
...
d) Özürsüz olarak (...) bir yılda toplam 20 gün göreve gelmemek,..."

8. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun *"Sebepsiz Zenginleşmeden Doğan Borç İlişkileri"* üst başlıklı Üçüncü Ayırımın *"A. Koşulları / I. Genel olarak"* başlıklı 77. maddesi şöyledir:

"Haklı bir sebep olmaksızın, bir başkasının malvarlığından veya emeğinden zenginleşen, bu zenginleşmeyi geri vermekle yükümlüdür.
Bu yükümlülük, özellikle zenginleşmenin geçerli olmayan veya gerçekleşmemiş ya da sona ermiş bir sebebe dayanması durumunda doğmuş olur."

9. 6098 sayılı Kanun'un *"B. Geri vermenin kapsamı I. Zenginleşenin yükümlülüğü"* başlıklı 79. maddesi şöyledir:

"Sebepsiz zenginleşen, zenginleşmenin geri istenmesi sırasında elinden çıkmış olduğunu ispat ettiği kısmın dışında kalanı geri vermekle yükümlüdür.

Zenginleşen, zenginleşmeyi iyiniyetli olmaksızın elden çıkarmışsa veya elden çıkarırken ileride geri vermek zorunda kalabileceğini hesaba katması gerekiyorsa, zenginleşmenin tamamını geri vermekle yükümlüdür."

10. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun *"İdari Dava Türleri ve İdari Yargı Yetkisinin Sınırı"* başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:
a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,
b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,
c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar.
2. İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremezler.
3. (Mülga:2/7/2018-KHK-703/185 md."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

11. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ınkatılımlarıyla yapılan 06/05/2024 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuru yapıldığı, Mahkemece idari yargı dosyası ekinde adli yargı dosya aslı ile birlikteUyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği görüldüğü ve usule ilişkin başka bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

12. Raportör-Savcı Dr. Berrak YILMAZ'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

13. Dava, davacı Bakanlıkta hizmetli olarak çalışmaktayken devlet memurluğundan çıkarma cezası alan davalıya fazladan yapılan ücret ödemesinin yasal faiziyle birlikte tahsili istemiyle açılmıştır.

14. Olayda, dava konusu alacak iddiasının sebepsiz zenginleşmeden kaynaklandığı, ortada iptal talebine konu bir idari işlemin bulunmadığı, yine idari eylem veya işlemden kaynaklı bir menfaat ihlalinin ve kişisel hakkın doğrudan bozulmasının söz konusu olmadığı, dolayısıyla idari yargı yerinde açılmasını gerektirir bir dava türünün mevcut olmadığı görülmektedir.

15. Diğer taraftan, idari yargıda husumet kamu düzenindendir ve kendisine karşı dava açılan taraf, yani davalı mutlaka idare olmalıdır. Yani idari davalarda davalı her zaman idaredir. Uyuşmazlık konusu davada husumet yöneltilen davalının gerçek kişi olduğu, idareye husumet yöneltilmesini gerektiren bir konu bulunmadığı açıktır.

16. Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde, idari işlemin iptali veya tam yargı davası niteliğinde olmayan, gerçek kişiye karşı açılan ve idareye husumet yöneltilmesini gerektirecek nitelikte olmayan davanın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

17. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Mersin 1. İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Tarsus 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin 11/02/2021 tarih ve E.2020/96, K.2021/47 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Mersin 1. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ileTarsus 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin 11/02/2021 tarih ve E.2020/96, K.2021/47 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

06/05/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Rıdvan	Nilgün	Doğan	Eyüp
GÜLEÇ	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN